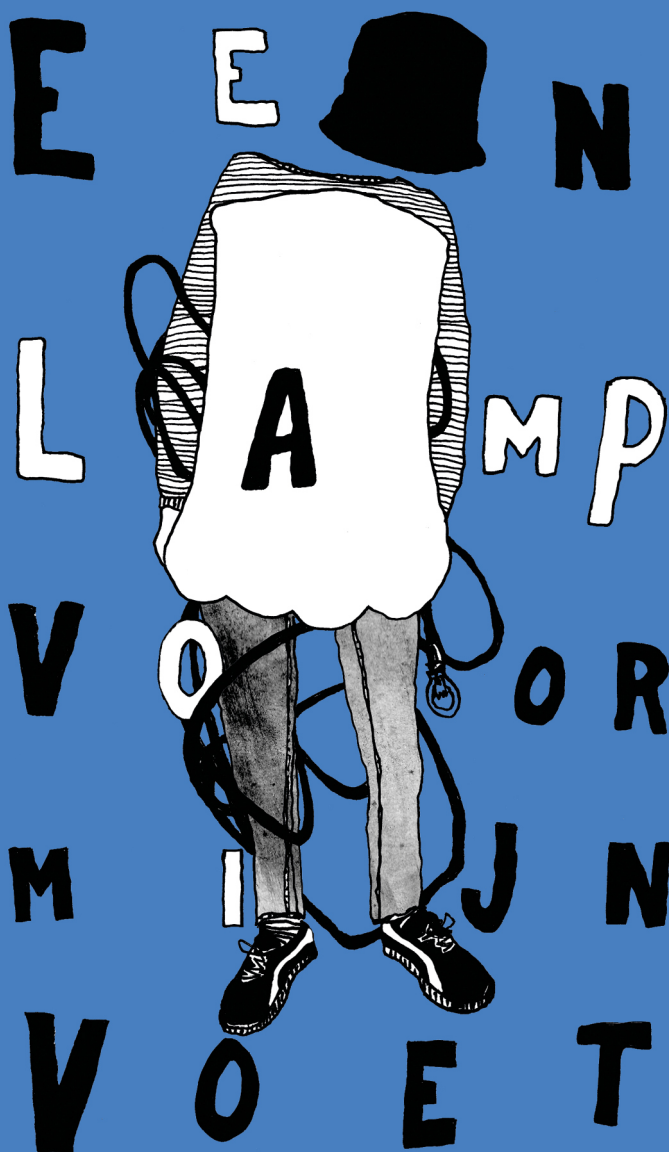

LIESBETH LABEUR

COSSEE/MOZAÏEK

EEN LAMP
VOOR MIJN VOET

LIEBETH LABEUR

ANDER WERK VAN LIESBETH LABEUR :

OP WEG EN REIS

GRAPHIC NOVEL

Een lamp voor mijn voet

ISBN 978 90 239 9697 2

NUR 301

Uitgeverij Cossee BV, Amsterdam / Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

Tekst, beeld en opmaak: Liesbeth Labeur © 2017

Niets van deze uitgave kan worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

www.cossee.com / www.uitgeverijmozaiek.nl

LIESBETH LABEUR

COSSEE/MOZAÏEK

PSALM 119:53^a
Hypo-Ionisch

~~Uw woord is mij~~ een lamp voor mijnen voet,
mijn pad ten licht om 't donker op te klaren.

BERIJMING 1773

Neeltje in de vallei met de orgelpijpjes, pg. 106

INHOUD

VOORAF 13

REGISTER 17

TIJDLIJN 18

**1. IN ZONDEN ONTVANGEN
EN GEBOREN** 21

2. EEN VREEMD' LING HIER BENEÉN 27

3. Soms *uit* zwakheid 35

**4. VOOR UW ALWETENDHEID
BEDEKT** 45

**5. EER DE BERGEN
GEBOREN WAREN** 53

6. ZULKE VERDORVEN AARD 61

vervolg inhoudsopgave

7. ZUN ER NOG BINNENKVMERS? 67

8. 'K SLA D'OGEN NAAR

'T GEBERGTE HEEN 75

9. GEEN DING

GESCHIEDT ER OOI T GEWISSER 83

10. EEN ROEPSTEM AAN ONS ALLER HART 89

11. ONZE VADERS

DIE IN DE HEMELLEN ZIJN ⁹⁹

VEELTJE ¹⁰³

12. DE CEDER

OP DE LIBANON ¹⁰⁵

13. GEVALLEN IN EEN JAMMERSTAAT ¹¹³

14. STAD MET **PAARLEN POORTEN**
EN STRATEN VAN **GOUD** 121

15. **BEVESTIGEN EN**
SCHRAGEN 127

16. **ZIEN DOOR EEN SPIEGEL**
IN RAADSELEN 135

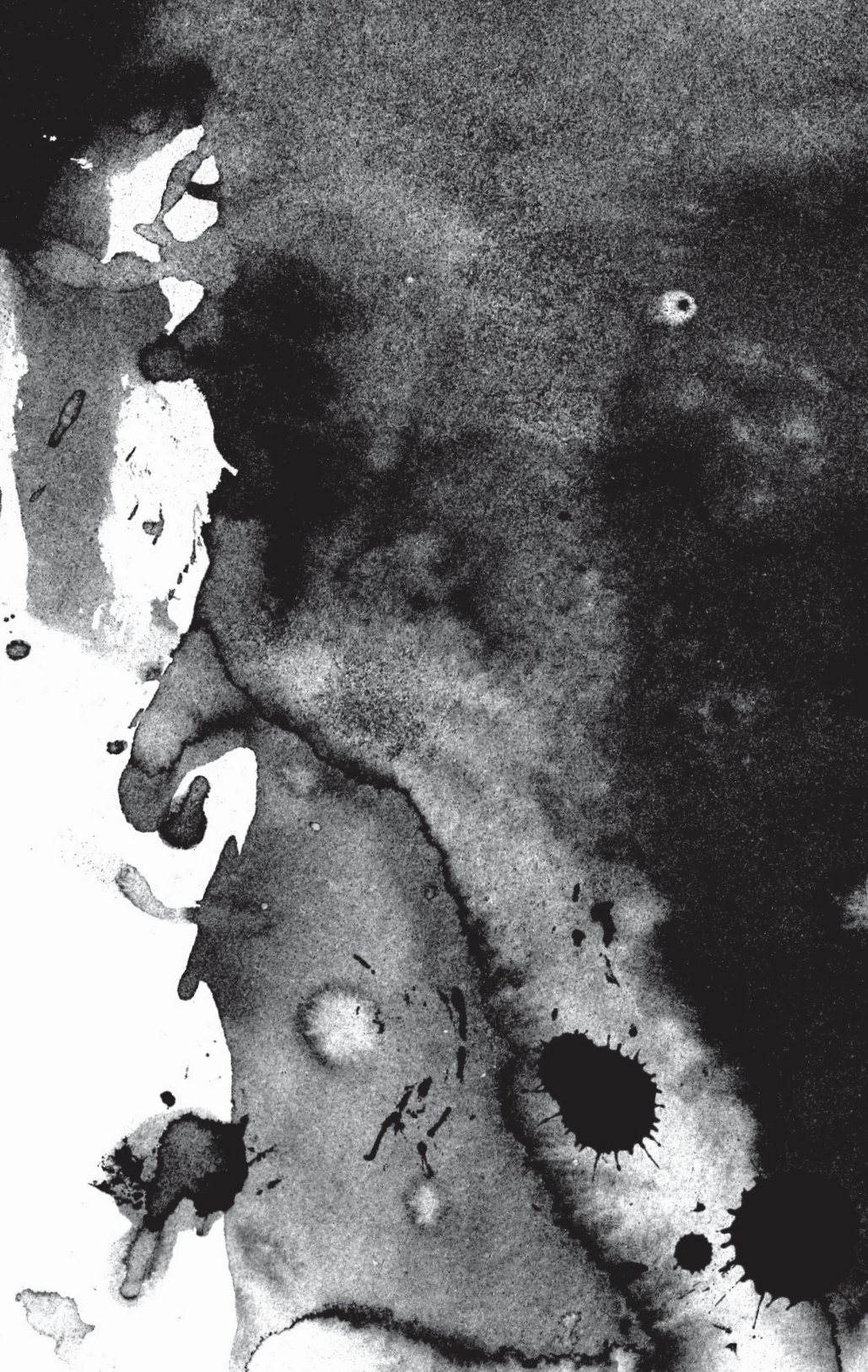
17. **NAZATEN VAN DE BEELDENSTORMERS** 141
CITATEN 149

18. **EEN LAMP**
VOOR MIJN VOET 151

19. **HERWAARTS EN DERWAARTS**
GEDREVEN 159

20. **GEBRACHT VOOR DE VIERSCHAAR** 165

21. **MAGTELOZE AKKOORDEN** 173
GERAADPLEEGD 180

WYOM

WYOM

WYOM

VOORAF

In 2017 is het
vijfhonderd jaar
geleden dat de

Reformatie uitbrak, een 16^e-eeuwse beweging van waaruit het protestantisme is ontstaan. Reformatie komt van het Latijnse woord *reformatio*, dat 'verbetering' betekent. In 1517 publiceerde Maarten Luther in Wittenberg (Duitsland) vijftien stellingen vanwege misstanden in de Roomse kerk. Johannes Calvijn bracht even later zijn *Institutie* uit en met dank aan de boekdrukkunst verspreidde het gedachtegoed van de Reformatoren zich snel over Europa.

Zo'n honderd jaar later, in 1618, vond in Dordrecht een gebeurtenis plaats die veel invloed zou gaan hebben op het leven van Neeltje, de hoofdpersoon uit *Een lamp voor mijn voet*. De Staten-Generaal besloten tot het maken van de *Statenvertaling* en schreven ook het derde en laatste *Formulier van Enigheid*. In 1637 was de vertaling gereed, met dank aan onder meer Johannes Bogerman, die het Oude Testament, het

eerste deel van de bijbel, vertaalde. Neeltje kent Bogerman wel, want zo heet haar lagere school. Sowieso kent Neeltje aan de hand van namen van scholen en van oude schrijvers de geschiedenis van de Reformatie goed. Helemaal de geschiedenis van de Nadere Reformatie (alles na 1620), een tijd waarin de Tale Kanaäns ontstond: Nederlands met een voor onze oren verouderd karakter en sterk bepaald door oorspronkelijk Hebreeuwse uitdrukkingen, zoals die in de *Statenvertaling* voorkwamen.

In de 18^e eeuw namen de Staten-Generaal nog een besluit dat van verregaande invloed zou zijn op het leven van Neeltje. Op basis van Geneefse melodieën en de tekst van het boek Psalmen uit het Oude Testament werd er een nieuwe Psalmberijming ontwikkeld in het Mauritshuis in Den Haag. En ook al volgde daarna een Psalmenoproer in Arnemuiden en Maassluis, een oorlog voor het behoud van de berijming van Datheen uit 1566, Neeltje groeit aan het einde van de 20^e eeuw op met *150 Psalmen en eenige gezangen* uit 1773.

Overigens, in de 20^e eeuw dreigde de reformatorische beweging in Nederland door algehele ontzuiling te verdwijnen. Tegen de maatschappelijke tijdgeest van de jaren zestig in, maar wel met haar modernistische, stellige manier van denken, werd de bevindelijke zuil gestut: 'Zo is het en niet anders.' De Staatkundig Gereformeerde Partij bestond al. De driehoek kerk, gezin en bijzonder onderwijs kreeg een centrale plaats toegewezen in het streven naar behoud van deze subcultuur. In 1971 werd het *Reformatorisch Dagblad* opgericht, een krant die door veel mensen in de biblebelt wordt gelezen. En in 1985 verscheen het sociologische werk *Bewaar het pand*, waarin de vraag wordt gesteld of in het emancipatieproces de eigen identiteit veilig gesteld is. Het postmodernisme, de vragende tijd die na het modernisme volgde, werd door krant en kerk bestreden.

Anno 2017 bestaat de 16^e-eeuwse beweging daarom nog steeds. Het protestantisme is verder verbrokken geraakt, en in dat landschap is de reformatorische zuil de afgelopen jaren noodzakelijkerwijs verder gestut met nieuwe pilaren zoals Kliksafe, het in sommige kerken verplichte en in andere kerken warm aanbevolen filter voor internet. *Een lamp voor mijn voet* is binnen de grote geschiedenis een kleine geschiedenis van Reformatie. Een verhaal van gewone mensen, zoals Neeltje, die ongeveer 500 jaar later opgroeit tussen de resten van de Reformatie in Nederland.

LIE SBTH AU R

Middelburg 2017